

Datum 2010-10-04

FI Dnr 08-6765

Finansinspektionen
P.O. Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Nya föreskrifter om hantering av likviditetsrisker för kreditinstitut och värdepappersbolag

Sammanfattning

Finansinspektionen beslutar om nya föreskrifter som innebär skärpta krav på kreditinstitut och värdepappersbolag att ha en uttalad risktolerans, strategier och riktlinjer för sin likviditetshantering. Reglerna ska även tillämpas på gruppnivå. Syftet är att bidra till ett stabilt och väl fungerande finansiellt system genom att företag och finansiella företagsgrupper måste upprätthålla en högre standard på sin likviditetshantering än vad som hittills har krävts.

Föreskrifterna anger att företagen ska ha en likviditetsstrategi och en finansieringsstrategi, samt reglerar hur intern kontroll och oberoende granskning ska organiseras inom detta område. Det införs regler om mätning av likviditetsrisker vilket ställer bl.a. krav på att företagen ska utföra stresstester. Ett särskilt viktigt avsnitt reglerar vilka tillgångar som får ingå i företagets likviditetsreserv. Vidare behandlas styrningsfrågor som limiter och beredskapsplanering.

Med dessa föreskrifter genomför Finansinspektionen ändringar i bilaga V till direktiv 2006/48/EG om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut (kreditinstitutsdirektivet). I föreskrifterna har Finansinspektionen dessutom beaktat Europeiska banktillsynskommitténs riktlinjer och rekommendationer om hantering av likviditetsrisker¹ samt Baselkommitténs principer om hantering och tillsyn av likviditetsrisker².

De nya föreskrifterna ersätter Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2000:10) om hantering av marknads- och likviditetsrisker i kreditinstitut och värdepappersbolag i de avseenden som dessa gäller likviditetsrisker.

Föreskrifterna träder i kraft den 31 oktober 2010 och tillämpas från och med den 31 december 2010.

---

¹ Committee of European Banking Supervisors: *Second Part of CEBS's technical advice to the European Commission on Liquidity Risk Management*, 18 September 2008

² Basel Committee on Banking Supervision – *Principles for Sound Liquidity Risk Management and Supervision*, September 2008.

Innehåll

Nya föreskrifter om hantering av likviditetsrisker för kreditinstitut och värdepappersbolag.....	1
Sammanfattning	1
1 Utgångspunkter	3
1.1 Nuvarande och kommande regler	4
1.2 Målet med regleringen	5
1.3 Rättsliga förutsättningar	5
1.4 Ärendets beredning	5
1.5 Regleringsalternativ	6
1.6 Remissinstansernas allmänna synpunkter	6
2 Föreskrifter om hantering av likviditetsrisker i kreditinstitut och värdepappersbolag.....	7
2.1 1 kap. Inledande bestämmelser - tillämpningsområde och definitioner	7
2.2 2 kap. Organisatoriska krav.....	13
2.3 3 kap. Identifiering och mätning av likviditetsrisker	16
2.4 4 kap. Hantering av likviditetsrisk	20
2.5 5 kap. Offentlig information.....	26
3 Förslaget konsekvenser.....	28
3.1 Berörda företag.....	28
3.2 Effekter av regleringen.....	28
3.3 Remissinstansernas synpunkter på konsekvensanalysen	30

1 Utgångspunkter

Finanskrisen – likviditetsriskerna i centrum

När den internationella finanskrisen gick in i sitt akuta skede hösten 2008 var det helt dominerade problemet – till skillnad bl.a. mot den svenska bankkrisen på 1990-talet – inte kreditförluster utan att möjligheterna till marknadsupplåning begränsades kraftigt och tidvis nästan försvann. Anledningen till det var att förtroendet mellan aktörerna på marknaderna eroderades i rekordfart. Likviditeten blev den kritiska faktorn och framför allt centralbankernas omfattande insatser handlade främst om att hantera detta problem. Detta har satt fokus på behovet att förbättra och förstärka kreditinstitutens och värdepappersbolagens egna skyddsmekanismer mot likviditetsstörningar.

Ändringar i kapitaltäckningsdirektiven

Som ett led i att åtgärda de brister som finanskrisen avslöjat antog Europaparlamentet och Europeiska unionens råd ett förslag från EU-kommissionen den 16 september 2009 om ändringar i kreditinstitutdirektivet och direktiv 2006/49/EG om kapitalkrav för värdepappersföretag och kreditinstitut (kapitaltäckningsdirektivet) – nedan tillsammans kallade kapitaltäckningsdirektiven³ – och direktiv 2007/64/EG om betaltjänster på den inre marknaden⁴. Kraven på hantering av likviditetsrisker har utökats väsentligt genom tillägg till de tekniska kriterierna i kreditinstitutdirektivets bilaga V. De tekniska kriterierna är anpassade till de rekommendationer och principer som tagits fram av Europeiska banktillsynskommittén (CEBS) och Baselkommittén för banktillsyn (Baselkommittén). Ändringsdirektiven ska vara genomförda i svensk rätt senast den 31 oktober 2010 och ska tillämpas från och med den 31 december 2010.

Vilka regler berörs?

Denna beslutspromemoria och föreskrifterna behandlar bara de delar i ändringsdirektiven som handlar om likviditetsrisker. Övriga ändringar i kapitaltäckningsdirektiven rör frågor som gäller kapitalbasen, stora exponeringar, tillsynsrutiner och krishantering. Dessa omhändertas dels genom ändringar i lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar (kapitaltäckningslagen), dels genom ändringar i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd

---

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/111/EG av den 16 september 2009 om ändring av direktiven 2006/48/EG, 2006/49/EG och 2007/64/EG vad gäller banker anslutna till centrala kreditinstitut, vissa frågor som gäller kapitalbasen, stora exponeringar, tillsynsrutiner och krishantering.

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/64/EG av den 13 november 2007 om betaltjänster på den inre marknaden och om ändring av direktiven 97/7/EG, 2002/65/EG, 2005/60/EG och 2006/48/EG samt upphävande av direktiv 97/5/EG.

(FFFS 2007:1) om kapitaltäckning och stora exponeringar. Beslut om dessa ändringar fattas separat.

Tekniska kriterier - likviditetsriskhantering

Kreditinstitutsdirektivets bilaga V, som innehåller tekniska kriterier om organisation och riskhantering, har utökats med ytterligare bestämmelser om hantering av likviditetsrisker. Av ingressen till ändringsdirektivet framgår att ändringarna är anpassade till det arbete som har gjorts inom ramen för CEBS och Baselkommittén. Tidigare ställdes i fråga om likviditetsriskhantering bara krav på ”kontinuerlig och framåtblickande mätning och hantering av institutets nettofinansieringsposition och finansieringsbehov” och på beredskapsplaner.

Ändringarna i bilaga V innebär krav på strategier och andra styrdokument, mätning av likviditetsrisker, särskilt kassflödesprognoser, behovet av likviditetsbuffertar, gränsvärden (limiter) och säkerhetshantering. Särskilt betonas att företagen ska utföra stresstester och scenarioanalyser och att de ska ha rutiner för krishantering och beredskapsplaner.

1.1 Nuvarande och kommande regler

Bestämmelser om kreditinstituts och värdepappersbolags hantering av likviditetsrisker kommer till uttryck i de mer övergripande bestämmelserna om riskhantering i 6 kap. 1 och 2 §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse (LBF) samt 8 kap. 3 och 4 §§ lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden (LV).

Finansinspektionen har tidigare gett ut allmänna råd om hantering av marknadsrisker och likviditetsrisker i kreditinstitut och värdepappersbolag (FFFS 2000:10). De allmänna råden om likviditetsrisker är inte lika omfattande som de nya föreskrifterna. Samtidigt som föreskrifterna träder i kraft upphör de allmänna råden att gälla i den del som avser likviditetsrisker (15-21 §§).

Finansinspektionen publicerade 2007 en vägledning för kreditinstitut och värdepappersbolag om hantering av likviditetsrisk på sin webbplats. Vägledningsdokumentet byggde i stor utsträckning på Baselkommitténs principer om hantering av och tillsyn över likviditetsrisker från 2000. Vägledningen kommer att dras in när de nya föreskrifterna träder i kraft eftersom den då kommer att ha spelat ut sin roll.

Till bilden av nuvarande regler hör också de föreskrifter som Finansinspektionen har utfärdat om rapportering av likviditetsrisk, (FFFS 2007:3). Finansinspektionen har börjat arbeta om dessa bl.a. som ett resultat av ett internationellt utredningsarbete. Vidare kommer bestämmelser om offentliggörande av likviditetsrisker att införas i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2007:5) om offentliggörande av information om kapitaltäckning och riskhantering, och regleras i likhet med vad som gäller för andra risker.

Med utgångspunkt från de mått som kommer i föreskriften om inrapportering av likviditetsrisk avser Finansinspektionen senare att utfärda ytterligare en föreskrift. I denna kommer det att ställas kvantitativa krav på likviditetsriskmått.

1.2 Målet med regleringen

Föreskrifterna syftar till att bidra till ett stabilt och väl fungerande finansiellt system genom att alla företag måste upprätthålla en högre standard på sin likviditetshantering än vad som hittills varit fallet.

Målet med föreskrifterna är dessutom att genomföra ändringarna i bilaga V till kreditinstitutsdirektivet, samt beakta de principer och rekommendationer som överenskommit inom ramen för samarbetet i CEBS och Baselkommittén.

1.3 Rättsliga förutsättningar

Enligt 6 kap. 2 § första stycket LBF ska ett kreditinstitut identifiera, mäta, styra, internt rapportera och ha kontroll över de risker som dess rörelse är förknippad med. Institutet ska härvid se till att det har en tillfredsställande intern kontroll. Motsvarande bestämmelser finns för värdepappersbolag i 8 kap. 4 § första stycket LV. Finansinspektionen får utfärda föreskrifter om vilka åtgärder ett kreditinstitut ska vidta för att uppfylla kravet på riskhantering i 6 kap. 2 § med stöd av bemyndigandet i 16 kap. 1 § 3 LBF och 5 kap. 2 § 4 förordningen om bank- och finansieringsrörelse. Detsamma gäller i fråga om värdepappersbolag enligt 8 kap. 42 § 2 LV och 6 kap. 1 § 9 förordningen (2007:572) om värdepappersmarknaden.

Av 9 kap. 5 § andra stycket kapitaltäckningslagen följer att kraven i 6 kap. 2 § första stycket LBF och i 8 kap. 4 § första stycket LV om riskhantering dessutom ska uppfyllas av en finansiell företagsgrupp. Hur detta krav återspeglas i föreskrifterna redogörs för nedan under 2.1.

Eftersom ändringarna i bilaga V till kreditinstitutsdirektivet rör hantering av likviditetsrisker kan de alltså genomföras inom ramen för Finansinspektionens befintliga bemyndiganden att meddela föreskrifter om riskhantering.

1.4 Ärendets beredning

Föreskrifterna har utarbetats efter samråd med de berörda företagens branschorganisationer och några enskilda kreditinstitut. Ett tidigt utkast till föreskrifter presenterades för dessa i november 2009. Flera branschorganisationer och några enskilda företag har lämnat skriftliga synpunkter på utkastet under december 2009 och januari 2010. Finansinspektionen har haft två möten med branschorganisationerna för att diskutera utkastet och de synpunkter som lämnats.

Den 24 juni 2010 remitterade Finansinspektionen ett förslag om hantering av likviditetsrisker till externa intressenter. Förslaget har från denna tidpunkt även funnits tillgängligt på Finansinspektionens webbplats. Ett tiotal företag, organisationer och myndigheter har kommit in med yttranden över remissen.

1.5 Regleringsalternativ

Bestämmelser i EG-direktiv ska införas i nationell lagstiftning. Ändringarna i de nu aktuella kapitaltäckningsdirektiven ska vara införlivade i medlemsländernas nationella lagar eller andra författningar senast den 31 oktober 2010. Bestämmelserna ska börja tillämpas den 31 december 2010.

De ändringar i bilaga V till kreditinstitutsdirektivet som ligger till grund för de föreslagna föreskrifterna föranleder inga ändringar i lag. Regeringen har därför lämnat åt Finansinspektionen att genomföra ändringarna inom ramen för befintliga bemyndiganden att meddela föreskrifter om riskhantering för kreditinstitut och värdepappersbolag.

Finansinspektionen har i arbetet med föreskrifterna, utöver bilaga V, beaktat CEBS och Baselkommitténs rekommendationer. Finansinspektionen har haft som mål att genomföra relevanta delar av följande rekommendationer i föreskrifterna.

- CEBS Technical advice to the European Commission on Liquidity Risk Management, 18 September 2008
- CEBS Guidelines on liquidity buffers and survival periods, December 2009
- Basel Committee on Banking Supervision – Principles for Sound Liquidity Risk Management and Supervision, September 2008

1.6 Remissinstansernas allmänna synpunkter

Finansinspektionen har ovan redogjort för de förutsättningar som har styrt arbetet med föreskrifterna. Ett flertal remissinstanser har likväl ifrågasatt om FI:s förslag har utformats i samklang med regleringsprocessen i omvärlden.

Flera remissinstanser kommenterar tidpunkten för ikraftträdande. En remissinstans påpekar att det att ikraftträdande den 31 december 2010 innebär att reglerna i praktiken kan tillämpas fr.o.m. den första bankdagen i januari 2011, men att informationen ändå måste redovisas i årsredovisningen för 2010. Om instituten ska följa regelverket behöver följaktligen ett antal förberedelser göras beträffande årsredovisningen långt före årsskiftet. Med den föreslagna tidpunkten för ikraftträdande den 31 december 2010 blir tiden för införande alltför kort. Finansinspektionen har med beaktande av detta beslutat att reglerna om offentlig information inte ska tas med i föreskrifterna om likviditetsriskhantering utan i stället tas in i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd

(FFFS 2007:5) om offentliggörande av information om kapitaltäckning och riskhantering, se vidare avsnitt 2.5 nedan

2 Föreskrifter om hantering av likviditetsrisker i kreditinstitut och värdepappersbolag

Finansinspektionen redogör nedan för föreskrifterna och de överväganden som gjorts. Motiveringarna är i huvudsak övergripande och lämnas kapitel för kapitel. I vissa fall kommenteras enskilda paragrafer och begrepp.

2.1 1 kap. Inledande bestämmelser - tillämpningsområde och definitioner

Vilka företag berörs av förslaget?

Föreskrifterna omfattar bankaktiebolag, sparbanker, medlemsbanker, kreditmarknadsbolag och kreditmarknadsföreningar (dvs. kreditinstitut) samt värdepappersbolag. Definitionen av värdepappersbolag baseras på definitionen i 1 kap. 5 § LV. De i detta stycke uppräknade företagsformerna benämns nedan och i föreskrifterna gemensamt företag. Föreskrifterna omfattar även finansiella företagsgrupper.

Av 6 kap. 2 § första stycket LBF framgår att ett kreditinstitut ska identifiera, mäta, styra, internt rapportera och ha kontroll över de risker som dess rörelse är förknippad med. Institutet ska härvid se till att det har en tillfredsställande intern kontroll. Motsvarande bestämmelse finns för värdepappersbolag i 8 kap. 4 § LV. Bestämmelserna motsvaras av artikel 22 i kreditinstitutsdirektivet, av vilken det också framgår att de tekniska kriterierna i bilaga V till direktivet ska beaktas. Ett kreditinstitut ska enligt artikel 68.1 i direktivet uppfylla de förpliktelser som anges i artikel 22 individuellt. Av artikel 73.3 i direktivet framgår att de behöriga myndigheterna dessutom ska kräva att moder- och dotterföretag som är institut uppfyller kraven på grupp- eller undergruppsbasis för att bl.a. säkerställa att deras styrformer, metoder och rutiner är enhetliga och väl integrerade. Mot denna bakgrund infördes bestämmelsen i 9 kap. 5 § kapitaltäckningslagen⁵ som anger att en finansiell företagsgrupp ska uppfylla kraven i bl.a. 6 kap. 2 § första stycket LBF samt 8 kap. 4 § första stycket LV om riskhantering.

Av detta följer alltså att kraven på bl.a. riskhantering ska uppfyllas såväl av enskilda företag som av finansiella företagsgrupper. Därför bör det ställas upp ett krav på att föreskrifterna ska tillämpas på enskild och gruppnivå.

---

⁵ Prop. 2006/07:5 s.317.

Tillämpning på enskild nivå och gruppnivå

Finansinspektionens ställningstagande: Föreskrifterna ska tillämpas på både enskild nivå och gruppnivå.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: Ett par remissinstanser tillstyrker att likviditetsrisker hanteras centralt. En remissinstans anser att det är överflödigt att tillämpa övriga kvalitativa krav på enskild nivå när central hantering av likviditetsrisk sker på gruppnivå.

Finansinspektionens skäl: Många företag har centraliserat sin finansförvaltning till en finansfunktion (treasury) i moderbolaget. Detta gäller även i den offentliga sektorn, som kommunkoncerner och statens internbank i Riksgälden, och bland kreditinstitut (för finansiella företagsgrupper). Anledningen till varför man väljer att centralisera sin likviditetsförvaltning kan vara flera. Av stor betydelse är de kostnads fördelar det innebär att kunna ha en gemensam finansiering och en gemensam likviditetsreserv. Vidare är det kostnadseffektivt att kunna flytta medel inom gruppen från ett företag med överskottslikviditet till ett annat företag som behöver likviditet utan att det senare företaget behöver gå ut på marknaderna för att få finansiering.

Många grupper har också beroende på organisatorisk uppbyggnad och affärsmodell centraliserat sin riskhantering på gruppnivå med system och metoder som omfattar alla väsentliga enheter inom gruppen. Detta innebär ofta strategier, processer och metoder för identifiering och mätning av likviditetsrisk såsom exempelvis stresstester.

Ett krav på tillämpning av föreskrifterna inte bara på gruppnivå utan även på enskild nivå kan upplevas som oförenligt med en etablerad branschpraxis hos svenska grupper som har centraliserad marknadsfinansiering och hantering av likviditetsrisk. Ett regelverk som tvingar fram en decentralisering av riskhanteringen skulle möjligen inte återspegla den ekonomiska verkligheten hos dessa grupper och därmed också riskera att inte verka ändamålsenligt. Finansinspektionen har emellertid inte haft möjlighet att bortse från de uttryckliga krav på tillämpning av enskilda företag som framgår av kreditinstitutsdirektivet, varför föreskrifterna ska tillämpas på både enskild nivå och gruppnivå. Även CEBS rekommendationer och Baselkommitténs principer har som utgångspunkt att likviditetsrisker bör hanteras i såväl det enskilda företaget som på gruppnivå.

Finansinspektionen har under ärendets beredning fört diskussioner med andra länder inom EES som antingen redan har genomfört ändringarna i bilaga V till kreditinstitutsdirektivet, eller står i begrepp att göra det. Dessa diskussioner har visat på svårigheterna att genomföra direktivet på ett sätt som ger utrymme för en fortsatt allomfattande centraliserad likviditetshantering, utan explicita solo-krav, eftersom det finns en utbredd uppfattning att det måste finnas uttryckliga krav på tillämpning av de tekniska kriterierna i bilaga V av det enskilda företa-

get i gruppen. Det har emellertid också visat sig att olika länder antingen har genomfört, eller kommer att genomföra ändringarna i bilaga V med vissa skillnader sinsemellan vad avser fokus- och tillämpningsområden. Finansinspektionen noterar därför att det kan komma att bli skillnader i nationell reglering vad gäller kvalitativa krav på likviditetsriskhantering. Finansinspektionens ambition är alltså att försöka nå en harmonisering av regelverket för likviditetsrisker, i vart fall på nordisk nivå.

Definition av finansiell företagsgrupp

Finansinspektionens ställningstagande: Definitionen av finansiell företagsgrupp utgår från direktivbestämmelserna och bestäms utifrån det faktiska inflytandet över hanteringen av likviditet och likviditetsrisk av de företag som ingår i gruppen.

Remisspromemorian: Den definition av finansiell företagsgrupp som remitterades omfattade även finansiella holdingföretag.

Remissinstanserna: Hade inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: Som redan konstaterats anger 9 kap. 5 § andra stycket kapitaltäckningslagen att en finansiell företagsgrupp ska uppfylla kraven på riskhantering i LBF och LV. Definitionen av en finansiell företagsgrupp enligt i 9 kap. 1 § kapitaltäckningslagen omfattar emellertid inte bara kreditinstitut och värdepappersbolag utan kan även omfatta andra företag på vilka det inte ställs krav på riskhantering i det enskilda företaget.

Kravet på enhetlig och integrerad riskhantering inom en finansiell företagsgrupp härrör, som redogjorts för ovan, från artikel 73.3 i kreditinstitutsdirektivet. Av artikeln framgår att det är moder- och dotterföretag som är institut som i första hand ska omfattas av bestämmelsen. Genom att låta den del av en finansiell företagsgrupp som utgör en koncern av företag på vilka bestämmelserna i 6 kap. 2 § första stycket LBF och 8 kap. 4 § första stycket LV är tillämpliga på enskild nivå, dvs. kreditinstitut och värdepappersbolag, tillgodoses kreditinstitutsdirektivets krav på gruppstillämpning.

Anledningen till att föreskrifterna inte bör tillämpas av finansiella företagsgrupper enligt definitionen i 9 kap. 1 § kapitaltäckningslagen är, som redogjorts för ovan, att Finansinspektionen anser att det endast är möjligt att tillämpa bestämmelserna enhetligt och integrerat i de grupper där det ansvariga företaget kan utöva ett bestämmande inflytande. En vidare definition än den som nu införs i föreskrifterna vore därför inte ändamålsenlig, och inte heller nödvändig för att genomföra direktivets krav på gruppstillämpning. Dessutom skulle en vidare definition sannolikt kräva ett vidare bemyndigande än vad Finansinspektionen har för närvarande.

Det är moderföretaget i den finansiella företagsgruppen som ansvarar för att kraven i bestämmelserna uppfylls på gruppnivå.

Gemensam tillämpning av 4 kap. 5 §

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag inom en finansiell företagsgrupp kan enskilt uppfylla kraven om det tillsammans med övriga företag i gruppen uppfyller kraven under vissa förutsättningar.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: En av remissinstanserna hyser viss tveksamhet inför möjligheten att upprätta ”legalt bindande ömsesidiga åtaganden om fullgott likviditetsskydd” mellan alla företag i en företagsgrupp, bl.a. med hänsyn till aktiebolagsrätten. Remissinstansen ifrågasätter innebörden av ordet ”fullgott” och föreslår att ett annat begrepp, förslagsvis ”tillräckligt”, används. Remissinstansen påpekar också att det aldrig kan vara fråga om ett helt obegränsat åtagande om likviditetsskydd mellan alla företag i en företagsgrupp.

Finansinspektionens skäl: Av bilaga V framgår att företaget ska hålla en likviditetsbuffert på adekvat nivå. Som konstaterats ovan har många grupper valt att centralisera sin likviditetshantering, vilket innebär att den för gruppen gemensamma likviditetsbufferten (likviditetsreserven) också är centralt placerad i gruppen. Till och från den gemensamma likviditetsreserven görs gruppinterna överföringar av medel mellan företag i gruppen. Dessa överföringar kan vara av strukturell karaktär där ett företag löpande finansierar andra företag i gruppen, eller av mer tillfällig karaktär genom omfördelning av likviditet mellan företag för att justera tillfälliga obalanser. Förutom den uppenbara kostnadseffektivitet som centraliserad likviditetshantering normalt innebär, har det även fördelen att det skulle kunna förhindra en likviditetskris i ett företag i gruppen som av ett eller annat skäl inte kan finansiera sig på marknaden. Det är dessutom så att många företag i en finansiell företagsgrupp ofta finansieras direkt genom den gemensamma likviditetsreserven som en del i gruppens gemensamma finansieringsstrategi. Den för det enskilda företaget adekvata likviditetsbufferten utgörs alltså av en del av den likviditetsbuffert som är gemensam för gruppen. För att möjliggöra en fortsatt ordning med centraliserad likviditetsreserv bedömer Finansinspektionen därför att ett företag i en finansiell företagsgrupp bör kunna uppfylla kraven på likviditetsreserv i 4 kap. 5 § gemensamt med övriga företag i gruppen under vissa förutsättningar.

I händelse av marknadsstress eller företagsspecifik stress, kan risker såsom ryktesrisker sprida sig till flera eller samtliga företag i gruppen vilket kan få en allvarlig effekt på såväl ett företags som en grupps möjligheter att kunna få finansiering. Det är vidare så att företag inom gruppen kan vara förhindrade att överföra medel av olika skäl. Detta torde visserligen främst gälla utländska dotterföretag som kan vara underkastade nationella regler om t.ex. s.k. ringfencing eller exponeringsbestämmelser, men även interna limiter osv. Som förutsättning för att ett enskilt företag ska kunna tillämpa bestämmelserna om likviditetsreserven gemensamt med övriga företag i gruppen bör det ställas krav på att det finns legalt bindande åtaganden om fullgott likviditetsstöd mellan det

företag i gruppen som håller likviditetsreserven, och det enskilda företaget. Med ”fullgott” likviditetsstöd menas att det ska finnas möjlighet för det likviditetsbehövande företaget att erhålla likviditet från den gemensamma likviditetsreserven i motsvarande utsträckning som om det likviditetsbehövande företaget skulle behövt hålla en egen likviditetsreserv, dvs. den adekvata likviditetsbufferten. Detta ska, som framgår av 4 kap. 5 § femte stycket, beaktas när storleken på den gemensamma likviditetsreserven fastställs. Det innebär följaktligen inte, som en remissinstans hyser oro inför, att det ska finnas ett obegränsat åtagande från det reservhållande företaget att möta alla de förpliktelser som det likviditetsbehövande företaget ådragit sig. Det är endast åtaganden om likviditetsstöd från det reservhållande företaget som avses, något annat vore inte rimligt eller ens meningsfullt. Därför stryks ”ömsesidiga” i paragrafens text.

Det kan inte uteslutas att det kan finnas aktiebolagsrättsliga eller andra rättsliga begränsningar för att ingå bindande avtal om likviditetsstöd. Dessa eventuella begränsningar kan variera beroende på bl.a. organisatorisk struktur och var i en grupp av företag som likviditetsreserven placeras. Alltjämt måste det finnas bindande åtaganden om likviditetsstöd för gemensam tillämpning av bestämmelsen om likviditetsreserven. I annat fall går det inte att säkerställa att det finns en adekvat likviditetsbuffert i det enskilda företaget. Ett krav på bindande åtaganden är således även en förutsättning för att genomföra direktivets krav på adekvata likviditetsbuffertar.

Utöver åtaganden om likviditetsstöd bör det krävas att likviditet är fritt överförbar mellan dessa företag. Ett företag i en finansiell företagsgrupp som inte omfattas av sådana åtaganden om likviditetsstöd eller som är begränsade i fråga om möjligheten att flytta likviditet från eller till företaget, måste uppfylla bestämmelsen individuellt för att säkerställa en adekvat likviditetsbuffert i det företaget, enligt vad som föreskrivs i bilaga V. När det gäller utländska dotterföretag bör det vidare krävas att företaget lyder under nationell reglering om hantering av likviditetsrisk som motsvarar nu föreslagna föreskrifter.

Proportionalitetsprincipen

Finansinspektionens ställningstagande: Föreskrifterna ska tillämpas utifrån en princip om proportionalitet.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser är positiva till proportionalitetsprincipen.

Finansinspektionens skäl: Direktivet föreskriver att de tekniska kriterierna i bilaga V ska tillämpas utifrån en princip om proportionalitet. Motsvarande princip införs därför i föreskrifterna. Proportionalitetsprincipen innebär att föreskrifterna ska tillämpas så att de återspeglar företagets risktolerans och betydelse för likviditetsförsörjning osv. och därigenom verka så ändamålsenligt som möjligt. Proportionalitetsprincipen innebär dock inte generellt att mindre

företag, som är obetydliga för likviditetsförsörjningen, inte behöver tillämpa samtliga bestämmelser, utan innebär endast att det ska göras en ändamålsenlig avvägning i det enskilda fallet. Vissa bestämmelser kan visserligen bli svåra eller omöjliga att tillämpa såsom bestämmelsen i 4 kap. 3 § om intradagslikviditet då långt ifrån alla företag är anslutna till betalsystem eller har åtaganden som korrespondentbank eller förvaringsinstitut. Det ligger dock i sakens natur att föreskrifterna måste ta höjd för de företag som är av störst betydelse för systemstabiliteten och likviditetsförsörjningen. I vissa fall kan det därför krävas en dialog med Finansinspektionen för att hitta rätt nivå på hur vissa bestämmelser ska tillämpas av det enskilda företaget.

Inom ramen för proportionalitetsprincipen innehåller föreskrifterna dessutom en möjlighet för dotterföretag i en finansiell företagsgrupp att vid tillämpningen av vissa bestämmelser beakta sin roll och position i gruppen. Eftersom det finns olika grader av centraliserad hantering av likviditetsrisk, och företag i gruppen därmed kan ha olika betydelse för den samlade likviditetsrisken bör det återspeglas i tillämpningen av vissa bestämmelser. Företag som ingår i en grupp med en helt centraliserad finansiering har givetvis allomfattande stresstester för affärsområden men det kan även göras stresstester på enskilda företags påverkan på gruppens samlade betalningsberedskap. I dessa fall bör dotterföretag kunna göra relativt summariska stresstester utifrån de som genomförs för gruppen som helhet. Vad gäller företag som ingår i en grupp med decentraliserad riskhantering och kanske till och med krav på egen likviditetsförsörjning, bör däremot stresstesterna motsvara en sådan självständighet. På samma sätt bör ett företag som ingår i en finansiell företagsgrupp med centraliserad finansiering och hantering av likviditetsrisk, om det är lämpligt, kunna utforma strategier som återspeglar de strategier som gäller för gruppen i de delar de omfattar det enskilda företaget. Bestämmelserna behandlas även nedan under respektive underavsnitt.

Definition av likviditetsrisk

Finansinspektionens ställningstagande: Likviditetsrisk definieras som risken för att inte kunna infria sina betalningsförpliktelser vid förfallotidpunkten utan att kostnaden för att erhålla betalningsmedel ökar avsevärt.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: Hade inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: Begreppet likviditetsrisk har flera dimensioner. Den definition som finns i föreskrifterna lyder: Risken för att inte kunna infria sina betalningsförpliktelser vid förfallotidpunkten utan att kostnaden för att erhålla betalningsmedel ökar avsevärt. Denna risk kallas ofta refinansieringsrisk.

Det förekommer att begreppet likviditetsrisk används för att beskriva risken att inte kunna realisera sina positioner, t.ex. sälja sina tillgångar till rådande mark-

nadspriser på grund av någon störning. Detta brukar kallas marknadslikviditetsrisk. Denna definition används inte i föreskriftstexten.

Finansinspektionen vill särskilt framhäva att likviditetsrisk har en tidsdimension. Därför påpekas vikten av att företaget klarar alla sina betalningsåtaganden under affärsdagen (intradag) inte minst i clearingens dvs. betalningsutjämnings/kvittning av fordringar mot andra kreditinstitut. Företaget ska också klara sina betalningsåtaganden på lång sikt. Detta kan kallas för en strukturell likviditetsrisk och kommer till uttryck genom sammansättningen av företagets balansräkning.

2.2 2 kap. Organisatoriska krav

Risktolerans

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska ha en klart uttalad kvantitativ och kvalitativ syn på vilken likviditetsrisk som är lämplig.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: En remissinstans anser att Finansinspektionen bör överväga om ordet ”rishtolerans” kan definieras eller skrivas på ett annat sätt så att syftet klargörs.

Finansinspektionens skäl: Finansinspektionen anser att en konkret uttalad och kvantifierad rishtolerans är en förutsättning för att kunna utforma ändamålsenliga styrdokument såsom strategier, riktlinjer och instruktioner. Bilaga V till kreditinstitutsdirektivet anger att rishtoleransen ska fastställas av ledningen medan såväl CEBS riktlinjer samt Baselkommitténs principer går steget länge och anger att det är styrelsen som ska fastställa densamma. Därför, samt mot bakgrund av att styrelsen i ett kreditinstitut och värdepappersbolag ytterst ansvarar för att kraven på riskhantering uppfylls, bör rishtoleransen fastställas av styrelsen. Rishtoleransen ska innehålla en uttalad syn på vad som är en skälig likviditetsrisk i förhållande till företagets, och i förekommande fall gruppens, verksamhetsmål och den strategiska inriktningen. Detta ska även uttryckas i kvantitativa termer.

Finansinspektionen anser att företagen får tillräckliga anvisningar i föreskrifterna för att utforma en rishtolerans som avspeglar styrelsens uppfattning. Inte heller finns det något behov av att närmare klargöra att syftet med en uttalad rishtolerans är att den ska ligga till grund för den interna styrningen då det redan framgår av föreskrifterna.

Skriftliga riktlinjer och instruktioner

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska ha skriftliga styrdokument såväl på enskild nivå som på gruppnivå.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: En remissinstans anser att det bör klargöras att styrelsen inte ska besluta om detaljer utan fokusera på strategierna och de övergripande riktlinjerna.

En remissinstans anser inte att det i föreskrifterna ska anges vem som har rapporteringsansvar till styrelsen och nämner som exempel att det i en mindre sparbank kan vara lämpligt att det är den oberoende granskningsfunktionen som rapporterar direkt till styrelsen i stället för den verkställande direktören, eftersom likviditetspositioner oftast tas av verkställande direktören.

Finansinspektionens skäl: Finansinspektionen föreslår uttryckliga krav på att företagen ska ha skriftliga styrdokument såväl på enskild nivå som på grupp-nivå. Detta framgår av bilaga V till kreditinstitutsdirektivet som anger att det ska finnas strategier, riktlinjer förfaranden och system för identifiering, mätning, hantering och övervakning av likviditetsrisker. Begreppet instruktioner används generellt inte i kapitaltäckningsdirektiven, i stället anges som i detta fall att det ska finnas förfaranden (på engelska processes) för olika ändamål. CEBS riktlinjer och Baselkommitténs principer använder begreppet ”practices”. Förfaranden måste emellertid komma till uttryck på något sätt. Eftersom begreppet instruktioner används i svensk rätt för att beskriva dokument som verkställer inriktningen i de mer övergripande riktlinjerna, bör det användas även här.⁶

Det följer av såväl LBF som LV att det är styrelsen som ska se till att det finns skriftliga interna riktlinjer och instruktioner i den omfattning som behövs för att uppfylla kraven på bl.a. riskhantering. Strategier och riktlinjer är av mer övergripande karaktär och anger riktningen och omfattning av hanteringen av likviditetsrisk och är direkt kopplade till företagets risktolerans. Bilaga V anger att nämnda styrdokument ska ses över regelbundet och godkännas av den ansvariga ledningen. Såväl CEBS riktlinjer som Baselkommitténs principer anger att samtliga styrdokument ska revideras och godkännas årligen av styrelsen. Dessa dokument bör därför fastställas av styrelsen minst årligen. Finansinspektionen anser emellertid att styrelsen inte bör tillföras frågor av operativ karaktär såsom godkännande av instruktioner som ska återspegla de mer övergripande riktlinjerna och risktoleransen som styrelsen fastställt. Finansinspektionen delar följaktligen remissynpunkten men ser inte något behov av att formulera om föreskriftstexten.

Bestämmelsen i 2 kap. 3 § syftar till att hanteringen av likviditetsrisker löpande får uppmärksamhet av företagets högsta ledning. Det förhållandet att rapportering dessutom ska ske i kontrollsyfte är omhändertaget genom bestämmelserna i 2 kap 7 och 8 §.

---

⁶ Jfr prop. 2006/07:5 s.122.

Riskkontroll

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska ha en central funktion för oberoende riskkontroll av likviditetsrisker.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: Hade inga invändningar mot förslaget.

Finansinspektionens skäl: Finansinspektion anger i föreskrifterna att det ska finnas en central funktion för oberoende riskkontroll av likviditetsrisker. Det finns inga uttryckliga krav i vare sig LBF eller LV på att det ska finnas en funktion för oberoende riskkontroll. Det framgår emellertid av Finansinspektionens allmänna råd om styrning och kontroll av finansiella företag (FFFS 2005:1) att kreditinstitut bör ha en sådan funktion, samt av Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (2007:16) om värdepappersrörelse att värdepappersbolag ska ha en sådan funktion om det är lämpligt med hänsyn till bl.a. verksamhetens art, omfattning och komplexitet. Det kan därför antas att de flesta kreditinstitut och värdepappersbolag, för att följa kravet på kontroll av de risker som rörelsen är förknippad med, också har en särskild funktion för det ändamålet. Dessa föreskrifter går dock längre än både de allmänna råden och nämnda föreskrifter för värdepappersbolag genom att det införs ett uttryckligt krav på att åtminstone inrätta en särskild funktion för kontroll av likviditetsrisker i organisationen.

Även om kreditinstitutsdirektivet, CEBS eller Baselkommitténs riktlinjer inte heller innehåller något uttryckligt krav på att det ska finnas en särskild funktion för oberoende riskkontroll, får det anses vara en förutsättning för att kunna tillgodose de ökade krav på hantering av likviditetsrisker som följer av bilaga V, att företaget har åtminstone en funktion för kontroll av likviditetsrisker. Utformningen av likviditetsriskkontrollfunktionen i föreskrifterna överensstämmer i allt väsentligt med den som läggs fast i Baselkommitténs principer.

Oberoende granskning

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska regelbundet låta genomföra en oberoende granskning och utvärdering av företagets styrning och kontroll av likviditetsrisker.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: En remissinstans menar att bestämmelserna om oberoende granskning i stället bör tas in i befintliga regler om oberoende granskning och internrevision i Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2005:1) om styrning och kontroll av finansiella företag respektive Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2007:16) om värdepappersrörelse.

Finansinspektionens skäl: I likhet med vad som gäller beträffande riskkontroll finns det inte heller något uttryckligt krav vare sig i LBF eller i LV på att det ska finnas en oberoende granskningsfunktion. Däremot innehåller som en remissinstans påpekat de allmänna råden om styrning och kontroll av finansiella företag och föreskrifterna på värdepappersmarknadsområdet motsvarande rekommendationer och krav som när det gäller riskkontroll. En remissinstans har föreslagit att när det gäller värdepappersbolag så bör det tydliggöras att det är internrevision som avses när det talas om oberoende granskning. Finansinspektionen bedömer att någon ändring i föreskriftstexten inte behövs. Givetvis är det så att den funktion för internrevision som beskrivs i 6 kap. 14 § i Finansinspektionens föreskrifter (2007:16) om värdepappersrörelse är den som avses för värdepappersbolagen i dessa föreskrifter.

Finansinspektionen bedömer att i det närmaste samtliga kreditinstitut och värdepappersbolag, med undantag för vissa mindre företag, har någon form av oberoende granskningsfunktion, om än inte internt stadigvarande. När det gäller likviditetsriskhanteringen bör det, för att uppnå syftet att bidra till ett stabilt och väl fungerande finansiellt system, ställas uttryckliga krav på att den oberoende granskningen av styrningen och kontrollen av likviditetsrisker ska utföras av en särskild funktion som är direkt underställd styrelsen. Detta krav bör alltså gälla oavsett hur företaget i övrigt har organiserat den oberoende granskningen av andra risker.

2.3 3 kap. Identifiering och mätning av likviditetsrisker

Omfattning

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska identifiera och mäta sina exponeringar mot likviditetsrisker.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: Hade inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: I enlighet med kreditinstitutsdirektivets bilaga V, införs regler i 3 kap. om att företagen ska utveckla metoder för identifiering, mätning, hantering och övervakning av finansieringspositioner. Detta framgår även av Baselprinciperna. Reglerna bygger på erfarenheter från finanskrisen som visar på att det hos, särskilt mindre, företag finns brister när det gäller identifiering och mätning av likviditetsrisk. Sådana brister finns såväl i riskmätningens omfattning som i valet av mått samt i utformningen av stresstesterna. I många fall saknas även internprissättning av likviditetsrisk.

Internprissättning av likviditetsrisk

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska beakta kostnader för likviditet i internprissättningen.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: Hade inga invändningar.

Finansinspektionens skäl: Kreditinstitutsdirektivets bilaga V ställer inte konkreta krav på internprissättningen men anger att styrdokumentet ska ”omfatta adekvata mekanismer för allokering av likviditetskostnader”. Desto uttryckligare krav ställs i Baselkommitténs principer. Mot denna bakgrund och då finanskrisen har satt ljuset på behovet av att företagen, särskilt bankerna, systematiskt beräknar sina finansieringskostnader, inkl. kostnaden för att hålla en likviditetsreserv, anser Finansinspektionen att det är nödvändigt med uttryckliga regler om internprissättning av likviditetsrisk. Vid den interna prissättningen av produkter som ska säljas till kunderna bör företaget se till att kostnaderna för likviditet beaktas och t.ex. påförs rätt affärsområde. Internprissättningen bör säkerställa att den likviditetsrisk som är en naturlig del av kundtransaktioner klart framgår.

Kostnaderna för likviditet ska återspegla företagets aktuella refinansieringskostnad på förekommande löptider samt den (försäkrings-) kostnad som det innebär för företaget att hålla en likviditetsreserv.

En väl utformad internprissättning bör säkerställa att företaget när det tar fram nya produkter och affärsområden uppfyller en god riskhantering och är i linje med sin risktolerans.

Olika likviditetsriskmått

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska använda sig av flera riskmått och nyckeltal för att beräkna likviditetsrisk på ett heltäckande sätt.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: En remissinstans anser att det inte bör vara tvingande att hänföra kassaflöden från tillgångar i likviditetsreserven till de tidsintervall där tillgången tidigast kan omvandlas till betalningsmedel. Dessutom bör det tydliggöras att det även vid användning av dagliga tidsintervall är möjligt att använda exempelvis mer än ett år som en sista tidsficka.

En remissinstans anser inte att det är rimligt för t.ex. sparbanker att ha flera likviditetsmått eftersom dessa vanligtvis har en relativt okomplicerad verksamhet.

En remissinstans påpekar att FRS 7 ställer krav på upplysningar kring likviditetsrisk som delvis liknar de nu föreslagna upplysningskraven där förväntade kassaflöden ska presenteras i relevanta tidsintervaller. Remissinstansen anser att Finansinspektionen bör lämna ytterligare förtydliganden kring ett stort antal oklarheter och skillnader mellan föreskrifterna och IFRS 7.

Finansinspektionens skäl: I 3 kap. 3–6 §§ finns flera bestämmelser om olika likviditetsmått vilka baseras på kreditinstitutsdirektivets krav att företagen ska utveckla mätmetoder för likviditetsrisk och särskilt kassaflödesprognoser. I bilaga V i kreditinstitutsdirektivet betonas särskilt vikten av att prognoserna omfattar flöden även från utombalansposter. Även Baselprinciperna behandlar i detalj frågan om mått och mätning av likviditetsrisk inkl. behovet av att mäta den s.k. strukturella likviditetsrisken genom att följa lämpliga nyckeltal ur balansräkningen. Likaså behandlar Europeiska banktillsynskommittén (CEBS) kassaflödesprognoser i ”Guidelines on liquidity buffers and survival periods” från december 2009.

Likviditetsrisk har så många dimensioner att det krävs flera mått för att kvantifiera likviditetsrisken på ett heltäckande sätt. Finansinspektionens erfarenheter är att standarden hos en del, särskilt medelstora och mindre, kreditinstitut borde vara betydligt högre. Finansinspektionen delar därför inte remissynpunkten att exempelvis sparbanker kan begränsa sig till att kvantifiera likviditetsrisk med enbart ett riskmått. Finansinspektionen inför därför, pga. kreditinstitutsdirektivet, internationella riktlinjer och egna erfarenheter, föreskrifter om likviditetsriskmått.

Ett viktigt mått är framåtriktade kassaflöden. Mot bakgrund av Finansinspektionens erfarenheter från företagens inrapportering enligt FFFS 2007:3 av prognostiserade kassaflöden finns det behov av att i de föreslagna föreskrifterna beskriva hur företag ska beräkna sina förväntade kassaflöden. Detta regleras i 4 och 5 §§. En remissinstans anser emellertid att det inte bör vara tvingande att hänföra kassaflöden från tillgångar i likviditetsreserven till de tidsintervall där tillgången tidigast kan omvandlas till betalningsmedel. Finansinspektionen delar inte denna synpunkt eftersom en likviditetsreserv ska bestå av sådana tillgångar att likviditet kan skapas på kort tid. Detta ska även återspeglas i företagets kassaflödesprognoser.

I 4 § andra stycket diskuteras tidsintervall (tidsfickor). I föreskrifterna står det att tidsintervallen ska vara ömsesidigt uteslutande och sammantaget uttömmande. Med ömsesidigt uteslutande menas att ett tidsintervall inte får överlappa ett tidigare eller ett senare tidsintervall. En prognostiserad betalning ska bara kunna hänföras till ett enda tidsintervall. Med uttrycket sammantaget uttömmande menas att de tidsintervall som företaget använder ska täcka alla tidpunkter från dag ett t.o.m. tidsintervallet mer än ett år.

Motivet till att dagliga tidsintervall inom tidshorisonten ett år är att föredra, och att detta krävs för en finansiell företagsgrupp, är att det ger företaget en mer exakt bild av den prognostiserade likviditetssituationen. Om stora prognostiserade kassaflöden ligger tidigt i ett brett tidsintervall skulle likviditetssituationen kunna vara värre än vad som prognosen för nettoflödet för hela tidsintervallet visar. Betydelsen av korta tidsintervall är störst för prognosperiodens första del eftersom företaget kan behöva tid att korrigera sina kommande kassaflöden.

I 5 § i föreskrifterna anges det att i de fall kundbeteenden eller marknadsutveckling ligger till grund för beräkningen av kassaflöden ska dessa baseras på empiriska observationer och etablerade beräkningskonventioner. Ett kassaflöde som saknar fastställda betalningstidpunkter är allmänhetens uttag från icke-tidsbunden inlåning, dvs. från lönekonton och andra transaktionskonton. För att i dessa fall kunna göra kassaflödesprognoser ska företaget basera beräkningen på empiriska observationer. Det kan i detta exempel vara statistik över uttagen under tidigare perioder i det egna företaget eller i liknande företag. Med etablerade beräkningskonventioner menas att t.ex. ett räntebelopp ska beräknas på det sätt som aktörerna har kommit överens om att göra på just den delen av finansmarknaden.

Företagen förutsätts följa att de metoder och antaganden som man använder för beräkningen av förväntade kassaflöden inte efter en tid har blivit obsoleta, dvs. se till att de fortfarande är relevanta. Om t.ex. den historiska uttagsfrekvensen per tidsenhet för sådana inlåningskonton som transaktionskonton och annan icke tidsbunden inlåning har ändrats ska det påverka de framtida kassaflödesprognoserna.

Kassaflödesprognoser och många andra likviditetsmått syftar till att mäta den aktuella likviditetssituationen och företagets förmåga att klara sina betalningsåtaganden under den närmaste framtiden. I 6 § framgår att företagen också ska mäta sin strukturella likviditetsrisk. Företagen ska på lämpligt sätt följa att den verksamhet som man bedriver har en för verksamheten lämplig finansiering. Som exempel kan nämnas att det vore direkt olämpligt att finansiera fleråriga krediter med dagslån. Genom att följa sådana nyckeltal som t.ex. kortfristiga tillgångar i relation till kortfristiga skulder kan företaget belysa sin finansiella struktur i jämförelse med konkurrenter och i relation till egna riktvärden eller limiter.

En remissinstans påpekar att internationella redovisningsstandarder, IFRS ställer krav på upplysningar om återstående löptider på ett företags kontraherade skulder (och tillgångar) fördelat på olika tidsintervall. Finansinspektionen konstaterar emellertid att upplysningskraven enligt IFRS inte är tillräckligt detaljerade för att fungera som en relevant metod att mäta likviditetsrisk.

Stresstester

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska utföra stresstester som identifierar och mäter likviditetsrisken under olika scenarier.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: En remissinstans ställer sig tveksam till att peka ut två huvudantaganden för en stresstest och menar att ett alternativ vore att tydliggöra att stresstestet ska genomföras utifrån konservativa antaganden eller utifrån ett hårt stressat scenario.

Finansinspektionens skäl: Enligt 3 kap. 7–9 §§ i föreskrifterna ska företagen regelbundet utföra stresstester. Kreditinstitutsdirektivets bilaga V behandlar frågan om alternativa scenarier och stresstester ur flera aspekter. Krav ställs på att alternativa scenarier för ”likviditetspositioner och riskreducering” ska analyseras och att utfallen ska påverka strategier, gränsvärden (limiter) och krisplaner. Detta framgår även av Baselprinciperna som behandlar frågan om stresstester mycket utförligt.

Finansinspektionens erfarenheter när det gäller utformning och genomförande av stresstester är att standarden bland kreditinstituten vanligen inte är tillräckligt hög. Från finanskrisen finns exempel på stresstester som inte höll tillräckligt hög stressnivå. Föreskrifterna syftar till att etablera en bättre branschstandard. Finansinspektionen är överens med remissinstansen att stresstester ska genomföras utifrån konservativa antaganden men ser ändå ett behov av att utifrån erfarenheter från finanskrisen peka ut vissa huvudantaganden som i förekommande fall kan få förödande följder.

Stresstester måste dock vara tydligt anpassade till det egna företags verksamhet och ta hänsyn till om företaget ingår i en finansiell företagsgrupp. Det framgår både av bestämmelserna om proportionalitet i 1 kap. 3 § och bestämmelsen i 3 kap. 10 §. Se även ovan under proportionalitetsbestämmelsen i avsnitt 2.1.

2.4 4 kap. Hantering av likviditetsrisk

Likviditetsstrategi och finansieringsstrategi

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska ha långsiktiga planer för hur företaget ska kunna infria sina betalningsförpliktelser (likviditetsstrategi) respektive ordna sin framtida finansiering (finansieringsstrategi).

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: En remissinstans anser att de dokument som ska beslutas av styrelsen inte bör vara alltför detaljerade eftersom en detaljstyrning genom dokument fastställda av styrelsen kan begränsa företags flexibilitet i en krisituation.

Finansinspektionens skäl: Enligt 4 kap. 1 och 2 §§ i föreskrifterna ska varje företag fastställa både en likviditets- och en finansieringsstrategi.

Finansinspektionens erfarenheter är att många företag inte har en tillräckligt bra långsiktig plan för sin likviditetshantering i vid bemärkelse (likviditetsstrategi). Framförallt finns det många företag där likviditetsstrategin är bristfälligt dokumenterad. Dessutom saknas ofta en långsiktig plan för företags finansiering som är dokumenterad och fastställd.

Såväl kreditinstitutsdirektivets krav på robusta strategier för identifiering, mätning och hantering av likviditetsrisker, Baselföreskrifterna som Finansinspektionens erfarenheter motiverar därför att företagen ska ha en likviditetsstrategi och en finansieringsstrategi som ska täcka de områden som anges i föreskrifterna.

Hur en finansieringsstrategi bör se ut beror på en mängd faktorer som företagets storlek, inriktning och risktolerans. Det ligger i sakens natur att styrelsen normalt beslutar om mera övergripande dokument såsom strategier och låter mer detaljerade regler antas på lägre nivå. Utformning och genomförande av finansieringsstrategin är särskilt viktig för de företag som använder sig av svenska och internationella värdepappers- och interbankmarknader. Ett sådant företag bör löpande bilda sig en uppfattning om vilket tillträde det har till olika finansieringsmarknader och vilka finansieringsalternativ som står till buds. Marknadstillträdet bör värderas under ett antal olika tänkbara omständigheter från normala till mycket ogynnsamma förhållanden. Dessa företag bör regelbundet se över sina insatser för att etablera och vårda relationer med motparter som försörjer företaget med likviditet.

Strategierna måste dock vara tydligt anpassade till det egna företagets verksamhet och ta hänsyn till om företaget ingår i en finansiell företagsgrupp. Det framgår både av bestämmelserna om proportionalitet i 1 kap. 3 § och bestämmelsen i 3 kap. 10 §. Ett företag som ingår i en finansiell företagsgrupp med centraliserad finansiering och hantering av likviditetsrisk bör som nämnts ovan under 2.1, om det är lämpligt, kunna utforma strategier som återspeglar de strategier som gäller för gruppen i de delar de omfattar det enskilda företaget.

Intradagslikviditet

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska hantera sina intradagslikviditetspositioner och därmed sammanhängande risker så att det kan klara sina betalnings- och avvecklingsåtaganden i olika valutor och i olika betalningssystem.

Remisspromemorian: Innehöll i stort sett samma förslag.

Remissinstanserna: Hade inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: Med intradagslikviditet menas de betalningsmedel som ett företag behöver ha reserverat för att under affärsdagen kunna genomföra alla sina åtaganden i olika valutor i de skilda betalningssystem som finns. En bestämmelse om detta föreslås därför i 4 kap. 3 §. Föreskrifterna bygger snarare på Baselprinciperna, än på kreditinstitutsdirektivet som inte uttryckligen nämner detta krav.

Bestämmelserna i föreskrifterna motiveras av att kreditinstitut och särskilt större banker har en mycket viktig roll i betalningssystemen. Av det följer att banken ska även beakta sådana åtaganden som kan uppstå i dess roll som korre-

sponentbank, förvaringsinstitut eller, som en remissinstans påpekat, likviditetsförsörjare i betalningssystem. Ett tillägg om detta bör föras in i föreskrifterna. Om en bank inte klarar att fullfölja sina åtaganden gentemot andra banker i något av de svenska betalningssystemen skulle det omedelbart kunna få svåra konsekvenser för förtroendet för hela det svenska finansiella systemet och därmed få negativa effekter för samhällsekonomin.

Säkerheter

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska hantera och följa sina säkerheter.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag. I föreskriften har ordningen ändrats för att betona att ett företag i första hand ska vända sig till den privata marknaden.

Remissinstanserna: En remissinstans framhåller att bankernas erfarenhet är att det är svårt och i vissa fall inte möjligt att få information från centralbanker om vilka tillgångar som är ianspråkta som säkerhet.

Finansinspektionens skäl: Det är viktigt att företagen på ett professionellt sätt hanterar sina säkerheter så att man med hjälp av dessa snabbt kan få fram likviditet i centralbanker eller på den privata marknaden. Finansinspektionen inför därför föreskrifter om säkerhetshantering vilka närmast bygger på Baselprinciperna. Eventuella svårigheter i dagsläget att identifiera vilka tillgångar som är ianspråkta som säkerheter måste givetvis åtgärdas av parterna själva.

Likviditetsreserv

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska hålla en avskild reserv av högkvalitativa tillgångar som kan användas för att säkra företagets kortsiktiga betalningsförmåga.

Remisspromemorian: Innehöll i stort sett samma förslag.

Remissinstanserna: En remissinstans framhåller att det är viktigt att definitionen av vilka tillgångar som får ingå i ett företags likviditetsreserv inte avviker från vad som beslutas på internationell nivå. Två remissinstanser anser att det är mycket viktigt att det tydligt anges i föreskriften att inlåningsmedel som är tillgängliga påföljande dag är tillgångar som kan räknas med i likviditetsreserven. En remissinstans anser vad gäller de mindre värdepappersinstituten att kraven på vilka tillgångar som får finnas med i bufferten är mindre lämpliga eftersom dessa institut inte har tillgång till likviditet i och inte kan låna i riksbanken. För de mindre värdepapperinstituten är det enligt remissinstansen mer adekvat att bufferten ska bestå av i privata marknaden höglivida aktier, med beaktande av lämpliga s.k. haircuts (värderingsavdrag). Likaså bör krediter, med beaktande av erforderlig haircut kunna beaktas i reserven om och när de blir belåningsbara i riksbanken.

En av remissinstanserna skriver att det är viktigt att regleringar avseende likviditetsreserver utformas på ett sätt så att de inte motverkar sitt syfte. Man pekar på att det är viktigt att reserven kan användas vid behov även om det innebär att den minskar i storlek. Remissinstansen anser att en del av likviditetsreserven bör kunna användas för säkerheter och repor under förutsättning att de är av begränsad löptid. Man framhåller att repor är en oerhört viktig del av de mekanismer som upprätthåller likviditeten på marknaden och att det inte borde vara till men om en del av företagets reserver är låsta i korta säkerheter i upp till en vecka eller två.

Finansinspektionens skäl: En särskilt viktig bestämmelse i föreskrifterna är den om likviditetsreserv och vilka tillgångar som får ingå i företagets likviditetsreserv. Erfarenheterna från finanskrisen visar vikten av att ha en likviditetsreserv av tillräcklig storlek och som verkligen är användbar när den behövs. Det finns exempel på likviditetsreserver som innehöll sådana värdepapper som plötsligt inte gick att sälja till angivna marknadspriser. Det finns också exempel på kreditinstitut, vilkas likviditetsreserver bestod av utnyttjade kreditfaciliteter i banker och där banken inte kunde, eller kanske inte ville, medge utnyttjande av kreditfaciliteten när den behövdes.

Det är mot bakgrund av dessa erfarenheter som Finansinspektionen inför föreskrifter om vilken typ av tillgångar som ska få inräknas i ett kreditinstituts likviditetsreserv. De kombinerade kraven att tillgångarna ska vara av hög kvalitet (låg kreditrisk), likvida och belåningsbara i centralbanker begränsar urvalet i princip till räntebärande värdepapper som inte ska riskviktas med mer än 20 procent enligt kapitaltäckningsregelverket. Placering av överskottslikviditet får ske i centralbank, men även på konto hos annan bank under förutsättning att medlen är tillgängliga nästföljande bankdag. En mening om att även sådana inlåningsmedel får räknas med i likviditetsreserven bör läggas till i 4 kap. 5 § såsom remissinstanserna påpekat. I det senare fallet måste självfallet gällande regler om stora exponeringar beaktas. Föreskrifterna innehåller också principiella bestämmelser om likviditetsreservens storlek och fördelning på valutaslag om det är tillämpligt.

Föreskrifterna baseras såväl på kreditinstitutsdirektivets bilaga V som på Baselprinciperna och CEBS "Guidelines on liquidity buffers and survival periods" från december 2009. Definitionen av vilka tillgångar som får ingå i ett företags likviditetsreserv sammanfaller därför med vad som beslutats på internationell nivå. Av samma skäl och då bestämmelserna på en mera övergripande nivå anger vad likviditetsreserven kan bestå av, finner Finansinspektionen inte skäl att införa detaljerade regler om t.ex. aktier och eventuella värderingsavdrag.

En av remissinstanserna har uttryckt oro för att regleringar avseende likviditetsreserver motverkar sitt syfte om delar av företagets reserver inte kan användas för ställande av säkerheter under begränsade perioder. I föreskriftens 4 kap 5 § första stycket sägs att likviditetsreserven ska vara så stor att företaget står emot en allvarlig likviditetspåfrestning utan att behöva ändra sin affärsmo-

dell. Som också anges i föreskriften kan tillgångarna då inte vara ianspråktagna som säkerheter. Finansinspektionen anser att företagen ständigt ska ha en, som de själva bedömer, tillräckligt stor likviditetsreserv som på kort sikt kan omvandlas till likviditet. Det måste ingå i varje företagslednings ansvar att bedöma hur stor likviditetsreserven måste vara och hur snabbt en allvarlig likviditetspåfrestning kan komma och om man kan tillåta sig att en liten del av reserven används som säkerhet för en kortfristig upplåning.

Andra likviditetsskapande åtgärder

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska bedöma vilka andra åtgärder som kan skapa likviditet.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: En remissinstans anser att även beviljade kreditlimiter ska räknas in i likviditetsreserven.

Finansinspektionens skäl: Finansinspektionen anser att det finns ett behov av att styra företagen så att de skiljer på sin likviditetsreserv, som ska hållas avskild från andra tillgångar och andra möjligheter att skapa likviditet. Finansinspektionen vill därför med dessa föreskrifter styra företagen så att man ser på sådana åtgärder som kompletteringar till likviditetsreserven; inte som företagets likviditetsreserv.

Andra likviditetsskapande åtgärder kan exempelvis omfatta utnyttjande av kreditfaciliteter, försäljning eller belåning av andra tillgångar än de som ingår i likviditetsreserven. Detta anges i föreskrifterna trots att det inte uttryckligen krävs i kreditinstitutsdirektivet.

Limiter

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska sätta limiter för att kontrollera sin exponering och känslighet för likviditetsrisk totalt och i olika valutor.

Remisspromemorian: Innehöll i stort sett samma förslag.

Remissinstanserna: Hade inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: Finansinspektionen inför regler om hur limiter ska användas och utformas då erfarenheten visat att genomtänkta limiter för kontroll av exponering och känslighet mot likviditetsrisk är betydelsefulla hjälpmedel i hanteringen av likviditetsrisk. Förslaget baseras på kreditinstitutsdirektivet och Baselprinciperna. I jämförelse med remissförslaget har det i 4 kap 7 § första stycket lagts till ett krav på att företagen ska ha limiter inte bara totalt utan också uppdelat per valuta i förekommande fall. Under finanskrisen fanns det företag som inte hade grepp om sina likviditetsexponeringar i enskilda va-

lutor. I den slutliga beredningen av föreskrifterna har Finansinspektionen beslutat att dessa erfarenheter från finanskrisen motiverar tillägget om limiter per valuta.

Övervakning

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska identifiera och använda indikatorer som kan varna för ökad risk.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: Hade inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: Limiter kan i sig inte skydda mot en likviditetskris, men överträdelser av limiterna kan vara en tidig indikator på att företaget tar överdrivna risker eller hanterar likviditetsrisken bristfälligt. Finansinspektionen anser därför att företaget ska identifiera och använda indikatorer som tidigt kan varna för negativa trender och ökad risk. Sådana tidiga interna indikatorer kan exempelvis vara tydlig försämring i företagets intjäning, försämrad kvalitet på tillgångar och företagets finansiella nyckeltal. Exempel på externa indikatorer kan vara negativ publicitet, aktiekursfall, onormala uttag på inlåningskonton, ökade relativa upplåningskostnader och ökade priser på s.k. Credit Default Swaps.

Beredskapsplanering

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska ha en beredskapsplan för hantering av likviditetskriser.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: En remissinstans har fått intrycket att beredskapsplanen ska innehålla ett konkret handlingsalternativ för varje typ av krissituation, dvs. att det ska vara en direkt koppling mellan händelse och ett specificerat handlingsalternativ. I stället menar man att det av beredskapsplanen bör framgå hur ansvarsfördelningen ser ut inom banken och vilka möjliga handlingsalternativ som finns för att lösa olika typer av krissituationer.

Finansinspektionens skäl: Företagen föreslås ha en beredskapsplanering för likviditetskriser. En viktig erfarenhet från finanskrisen är nämligen att vissa företag saknade sådana beredskapsplaner. I andra företag var beredskapsplanen ofullständig eller inte uppdaterad. Beredskapsplanen ska åtminstone täcka de områden som framgår av föreskrifterna samtidigt som planerna ska anpassas till företagets storlek och inriktning. Ett dotterföretag i en finansiell företagsgrupp får beakta sin roll och position i gruppen när det utformar sin plan, vilket innebär att företaget kan beakta den plan som gäller för gruppen i de delar den omfattar det enskilda företaget. Då en remissinstans har misstolkat innehållet i 4 kap. 9 § har bestämmelsen delvis skrivits om för att bli tydligare.

Beredskapsplanen bör ange åtgärder som ska säkerställa att företaget har ett ändamålsenligt informationsflöde på vilket företagsledningen kan basera snabba och lämpliga beslut. En klar ansvarsfördelning bör finnas så att all berörd personal förstår vad som förväntas av dem under en kris. En beredskapsplan ska kunna eskaleras, vilket innebär att kraftigare åtgärder ska vidtas i takt med att en likviditetskris ökar. De händelser som utlöser sådana åtgärder ska finnas fördefinierade.

Beredskapsplanen bör även innehålla en åtgärdsplan för hur exempelvis volym och tidsprofil hos tillgångar och skulder kan förändras. De antaganden som företagets kassaflödesprognoser normalt sett bygger på kan under vissa förhållanden påverkas av företaget. En aggressiv försäljning av tillgångar kan exempelvis leda till ett positivt kassaflöde, eller alternativt kan en höjning av inlåningsräntor hejda ett negativt kassaflöde. Planen bör ta hänsyn till att flera företag kommer att ha samma behov vid en kris som omfattar hela marknaden.

I en accelererande krissituation kan företaget behöva göra en avvägning mellan kundrelationer och likviditet för att överleva. Beredskapsplanen bör innehålla en klassificering av låntagare och andra kunder efter deras betydelse för företaget.

En viktig komponent i beredskapsplanen är hur företaget handskas med press och annan media. En genomtänkt mediahantering kan förhindra spridning av rykten som skulle kunna resultera i betydande uttag av inlåningsmedel.

Kreditinstitutsdirektivet framhåller vikten av beredskapsplaner och att sådana testas regelbundet. Utformning, innehåll och test av beredskapsplaner framgår även av Baselprinciperna.

2.5 5 kap. Offentlig information

Finansinspektionens ställningstagande: Några bestämmelser om offentlig information införs inte nu. Bestämmelser som motsvarar de som föreslogs i remissen kommer i stället att införas i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2007:5) om offentliggörande av information om kapitaltäckning och riskhantering.

Remisspromemorian: Innehöll ett förslag om att ett företag regelbundet ska offentliggöra sådan information som gör att marknads aktörer kan bedöma företagets förmåga att hantera likviditetsrisk och dess likviditetsposition på ett välgrundat sätt. Kravet på offentliggörande av kvantitativ information precisades till att gälla bl.a. riskmått och nyckeltal enligt föreskriftsbaserad inrapportering till Finansinspektionen.

Remissinstanserna: Ett flertal remissinstanser motsätter sig förslaget eftersom detta skulle kunna tolkas som att all information som lämnas till tillsynsmyndigheter också ska offentliggöras. En remissinstans anser att det är tve-

samt om det är tillåtet utifrån konkurrensrättslig synvinkel att publicera så detaljerad information som förslaget kräver. Företag skulle enkelt kunna få tillgång till mycket detaljerad information om sina konkurrenters verksamhet, vilket kan påverka konkurrensen på de finansiella marknaderna i negativ riktning. En annan remissinstans vill dessutom med hänsyn till de mindre institutens särskilda situation framhålla vikten av att kraven minimeras så långt möjligt samt att informationsplikten inte bör bli mer långtgående än i övriga EU-länder.

En annan remissinstans däremot bedömer kravet på offentlig information som särskilt värdefull, men poängterar att verkansgraden är beroende av att Finansinspektionen genomför och begär in internationellt etablerade nyckeltal för likviditetsrisker som dels beskriver likviditetsrisk i olika valutor och löptider, dels är jämförbara mellan olika banker.

En tredje remissinstans anser att likviditetsrisker bör ses som en riskkategori och att bestämmelserna i stället bör tas in i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2007:5) om offentliggörande av information om kapitaltäckning och riskhantering.

Finansinspektionens skäl: Reglerna i det remitterade förslaget om offentlig information bygger inte på kreditinstitutsdirektivet, då det inte innehåller några bestämmelser om detta. Baselprinciperna beskriver däremot både offentliggörande av information om riskhantering och om kvantitativa data.

Genomlysning av finansiella risker och riskhantering har kommit i förgrunden under finanskrisen. Det är viktigt att det inte bara är tillsynsmyndigheterna (och kreditvärderingsföretagen i förekommande fall) som kan analysera finansiella företags riskprofil och riskhantering. Även andra intressenter som aktieägare, aktieanalytiker och långgivare inkl. köpare av företagets räntebärande värdepapper bör ha tillgång till samma information.

Då Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2007:5) om offentliggörande av information om kapitaltäckning och riskhantering innehåller krav på information om kreditrisk, motpartsrisk, operativ risk, marknadsrisk, ränterisk och aktierisk är det naturligt att även motsvarande regler om likviditetsrisker tas in i dessa föreskrifter och allmänna råd. Finansinspektionen avstår därför från att införa regler om offentlig information utan kommer i stället att behandla frågan i samband med kommande ändringar i kapitaltäckningsregelverket under hösten/vintern 2010-2011.

3 Förslagets konsekvenser

3.1 Berörda företag

Samtliga kreditinstitut och värdepappersbolag som står under Finansinspektionens tillsyn omfattas av de nya föreskrifterna. För närvarande finns i Sverige knappt 150 kreditinstitut (banker och kreditmarknadsföretag) och närmare 140 värdepappersbolag samt drygt 50 finansiella företagsgrupper.

3.2 Effekter av regleringen

För företagen

Genomförandet av föreskrifterna kommer att leda till en ökning av kostnaderna för de berörda företagens regelefterlevnad. Dessa kostnader kan förväntas uppstå dels i form av utvecklings- och driftskostnader för utökat it-stöd dels och framför allt i form av ett försämrat räntenetto genom kravet att företagen ska hålla en reserv av högkvalitativa likvida tillgångar. För företag som inte redan nu uppfyller detta senare krav kan effekten bli betydande. Likvida värdepapper med hög kreditvärdighet ger i regel lägre avkastning än alternativa tillgångar i företagens balansräkningar.

Företagen ska hålla likvida tillgångar för att hantera den obalans (mismatch) som orsakas av skillnaden i löptider mellan skulder och tillgångar. Ett oväntat bortfall av kortfristig finansiering kan då pareras med försäljning av dessa likvida tillgångar. Alternativt kan företagen möta kraven på ökade reserver med en förändring i finansieringsstrukturen. Genom att finansiera sig på längre löptider minskas graden av löptidstransformering, och därmed kravet på ökade reserver, men till priset av högre finansieringskostnader. Eftersom långfristig finansiering vanligtvis kostar mer än kortfristig finansiering blir konsekvensen även i detta fall en resultatförsämring, allt annat lika.

Mot ökade kostnader och sämre intjäning ska ställas de förväntade fördelarna med en stärkt hantering av företagens likviditetsrisker. En mer begränsad riskexponering, god handlingsberedskap och professionell riskhantering minskar sannolikheten för fallissemang och de mycket stora kostnader som kan vara förknippade med sådana händelser för företagets aktieägare, kunder och andra fordringsägare samt anställda. En stärkt likviditetsriskhantering inger dessutom ökat förtroende hos analytiker, kreditvärderingsinstitut, investerare och andra marknadsaktörer. Detta i sin tur kan leda till utökat marknadstillträde och förmånligare finansieringsvillkor.

I det fall att ett företag skulle hamna i akut likviditetskris kan försäljning eller belåning av en väl tilltagen buffert av likvida värdepapper säkerställa motståndskraften mot akuta störningar och om nödvändigt ge rådrudd för mer lång-

siktigt nödvändiga åtgärder. En ökad andel högkvalitativa tillgångar i balansräkningen medför också ett lägre kapitalkrav för företaget, allt annat lika.

Finansinspektionen bedömer att detta innebär en betydande vinst för samhälls-ekonomin, i synnerhet i ett långsiktigt perspektiv. Detta utvecklas något nedan. Hur kalkylen utfaller för det enskilda företaget är vanskligt att bedöma; en förbättrad likviditetsriskhantering – liksom för övrigt riskhantering i stort – handlar om att till en viss löpande kostnad undvika risken att drabbas av tillfälliga och oförutsägbara kostnader av mycket omfattande storlek. En jämförelse med en brandförsäkring kan ligga nära till hands: för den som drabbas framstår premien som mycket väl använda pengar, för den som inte drabbas kan premien ses som bara en ”onödig” kostnad.

Inrapporteringen till Finansinspektionen, liksom andra mer administrativa kostnader för företagen väntas inte bli påverkade i någon väsentlig utsträckning till följd av dessa regeländringar.

För samhälls ekonomin

Likviditetskriser som leder till företagsfallissemang medför kostnader som drabbar en vidare krets än ägare och anställda. Likviditetsproblem i exempelvis en bank kan leda till dominoeffekter för andra finansföretag och, ytterst, till en systemkris som drabbar hela samhället i form av produktionsbortfall, arbetslöshet och ökade statsutgifter. Regler som leder till stärkt hantering av finansföretagens likviditetsrisker och ökade nivåer på deras likviditetsreserver medför stora samhälls ekonomiska fördelar om dessa minskar sannolikheten för fallissemang och finansiella kriser.

Det uppstår sannolikt vissa kostnader och andra effekter för samhället och finansmarknaden för att uppnå dessa fördelar. En omstrukturering av företagens balansräkningar enligt ovan kan leda till en försämring i deras lönsamhet genom ett ökat innehav av lågavkastande likvida tillgångar och/eller ökade finansieringskostnader. Företagen kommer att försöka kompensera sig för den sämre intjäningsförmågan.

Det kan inte uteslutas att de finansiella företagen försöker vältra över kostnaderna för det nya regelverket på kunderna i form av högre kreditkostnader och avgifter. I den mån som hushåll och små företag inte kan finna alternativa finansieringskällor så kan de högre kostnaderna för bostadskrediter och medelfristiga konsumentkrediter påverka kreditgivningen till dessa grupper. Stora icke-finansiella företag kan komma att i ökad utsträckning söka sig mot kapitalmarknaderna för sin finansiering.

I den mån de finansiella företagen väljer att finansiera sina likviditetsreserver med ökad (stabil) inlåning eller publik upplåning kan placerare av likviditet komma att erbjudas högre räntor i företagens konkurrens att attrahera sparare och långgivare.

Likviditeten på marknaden för räntebärande värdepapper kan komma att påverkas av de nya reglerna. Marknadspåverkan beror på hur företagen håller de tillgångar som kvalificerar sig för likviditetsreserven. Om företagen repar in tillgångar eller gör aktiva byten kan likviditeten i instrumenten upprätthållas. Väljer man däremot att passivt inneha instrumenten kommer marknadslikviditeten att försämrast.

Finansinspektionen bedömer dock att dessa kostnader framstår som begränsade relativt de stora samhällsekonomiska vinster en bättre likviditetsriskhantering kan förväntas innebära, låt vara att detta svårigen låter sig kvantifieras.

För Finansinspektionen

Finansinspektionen behöver följa upp genomförandet av de nya reglerna hos företagen. Detta kommer att innebära ett antal uppföljningsbesök hos större företag och en mer omfattande tillsyn från myndighetens sida.

Framförallt behöver kompetens om likviditetsriskområdet upprätthållas hos Finansinspektionens personal. Denna specialistkompetens kan erhållas antingen genom rekrytering av personal med sådana kunskaper eller genom utbildning av befintlig personal. Erfarenheter från tidigare genomföranden av nya regelverk pekar på att specialistkompetens lätt kan bli en bristvara på finansmarknaden.

3.3 Remissinstansernas synpunkter på konsekvensanalysen

En av remissinstanserna efterlyser en beräkning av förslagets administrativa kostnader och av andra ekonomiska effekter för berörda företag. Även andra remissinstanser tar upp frågan om effekterna på företagen men också på samhällsekonomin i stort.

Finansinspektionen vill först framhålla att föreskrifterna fastställer en standard för hantering av likviditetsrisker. Den standard som beskrivs uppfylls redan i dag helt eller till största delen av många företag. För majoriteten av företagen innebär de nya reglerna därmed inga ökade administrativa kostnader. Företag som inte uppfyller föreskrifternas krav på hantering av likviditetsrisker kommer däremot att behöva se över exempelvis beredningsplaner och utveckla stresstester, och kommer därmed att drabbas av engångskostnader relaterade till införandet av reglerna. För de företag som inte har en tillfredsställande kontroll på sina likviditetsflöden kan det bli fråga om utvecklings- och driftskostnader för utökat it-stöd. I sammanhanget är det också viktigt att betona att reglerna möjliggör för företagen att i stor utsträckning själva bestämma hur de ska uppfylla kraven om hantering av likviditetsrisker. Denna flexibilitet innebär en möjlighet att välja det för företaget mest kostnadseffektiva sättet.

För de företag som i dag har en otillräcklig likviditetsreserv kan effekterna på räntenettet bli kännbara. Om ett företag med anledning av de nya reglerna väl-

jer att minska kreditgivningen och annan affärsverksamhet och istället lägga dessa pengar på en ökad likviditetsreserv kommer ränteintäkterna med största sannolikhet att minska. Hur stor minskningen blir beror på en mängd faktorer. En skattning i nu aktuellt ränteläge tyder på att effekten skulle kunna röra sig om ca en procentenhet. En ökning av likviditetsreserven med en miljon skulle därmed innebära att räntenettet försämras med 10 000 kr. Hur detta slår på det enskilda företaget är dock inte möjligt att ange, bl.a. då reglerna inte ställer särskilda krav på storlek och sammansättning på likviditetsreserv utan kraven syftar till att säkerställa att företaget hanterar sina likviditetsrisker. Hur ett företag väljer att göra detta, och i vilken grad företaget anser att det finns ett behov av att öka sin likviditetsreserv, är ingenting som Finansinspektionen i dagsläget kan bedöma.

Ett ytterligare sätt för ett företag att förbättra hanteringen av likviditetsrisker är att förbättra löptidsmatchningen mellan finansiering och kreditgivning. En förlängning av finansieringen ökar också normalt finansieringskostnaden. Som Finansinspektionen anger ovan har vi ingen möjlighet att bedöma hur detta skulle slå på företagets kostnader, då det inte är möjligt att veta i förväg om och i sådana fall i vilken grad ett företag väljer detta alternativ.

En av remissinstanserna bedömer att de berörda företagen kan få högre kostnader. I en sådan situation är det enligt Finansinspektionens uppfattning viktigt att reglernas tillämpning sker på ett sätt som inte hindrar mindre aktörers förmåga att växa eller förhindrar nya aktörer från att etablera sig. Enligt EG-direktiven ska bestämmelserna träffa alla kreditinstitut och värdepappersbolag oavsett storlek. Reglerna gäller lika för alla företag men i 1 kap. 3 § finns en proportionalitetsprincip som möjliggör för företagen att ta hänsyn till ett antal faktorer som t.ex. storlek och verksamhetens komplexitet vid tillämpningen av föreskrifterna. En sådan proportionalitetsprincip syftar till att säkerställa att regelbördan inte skapar barriärer för mindre och nya aktörer, och är någonting som Finansinspektionen givetvis kommer att förhålla sig till i tillsynen.

Några remissinstanser efterlyser bredare analyser av de samhällsekonomiska konsekvenserna av alla de regelförändringar som kommer att införas. Finansinspektionen utgår från att detta främst syftar på ändringarna i kapitaltäckningsdirektiven. Finansinspektionen instämmer i behovet av en övergripande konsekvensanalys men menar samtidigt att detta enskilda regelarbete inte är rätt forum för att redogöra för konsekvenserna av ett antal ändringar i andra lagar och föreskrifter. Det kan nämnas att EU-kommissionen den 1 oktober 2008 publicerade en effektstudie om ändringarna i kapitaltäckningsreglerna. Inom ramen för Baselkommitténs arbete och på andra håll har även studier gjorts av effekterna av ev. kommande kvantitativa likviditetsregler. Det är inte uteslutet att Finansinspektionen kan komma att genomföra och publicera en samlad analys vid ett senare tillfälle.